

GEHEUGEN EN GEHEUGENSTOORNISSEN

Cliëntendag professionals in NAH

23 november 2013

**Hans van Dam, docent en consulent
NAH**

WAAR GAAN WE HET OVER HEBBEN?

- **Geheugen algemeen**
- **Verschillende soorten geheugen**
- **Indeling van geheugen en geheugenproblemen**
- **Soorten geheugen die vrijwel altijd goed blijven!**
- **Selectief geheugen**
- **Samenvatting**

GEHEUGEN ALGEMEEN (1)

- **Geheugen ligt in de hersenen niet op één plaats, maar verspreid.**
- **De verschillende hersendelen leveren een eigen bijdrage.**
- **Gebieden waar informatie binnenkomt**
- **Gebieden waar informatie wordt vastgehouden**
- **Gebieden waar informatie wordt opgehaald**

GEHEUGEN ALGEMEEN (2)

- **Geheugen werkt buiten onze wil om.**
- **Geheugen is afhankelijk van aandacht en concentratie**
- **Geheugen is selectief: we onthouden wat voor ons brein belangrijk is!**
- **Negatieve informatie wordt gemakkelijker en beter onthouden.**
- **Angst en andere hevige narigheid verdwijnt nooit volledig uit ons brein.**

VERSCHILLENDE SOORTEN GEHEUGEN

- **Geheugen voor wat ons is verteld**
- **Geheugen voor wat wij hebben gezien (beeldgeheugen)**
- **Geheugen voor sfeer**
- **Geheugen voor emotie**
- **Geheugen voor automatische handelingen**
- **Geheugen voor hoe wij ons in gezelschap moeten gedragen (sociaal geheugen)**

INDELING IN TIJD

- **Korte termijngeheugen – ook wel werkgeheugen genoemd: opslag incidentele gegevens – soort schoolbord.**
- **Erg kwetsbaar bij hersenletsel**
- **Lange termijngeheugen: altijd in fragmenten en vertekend.**
- **Wij maken van fragmenten een verhaal**

INDELING IN FUNCTIE

- **Expliciet geheugen – geheugen voor feiten.**
- **Procedureel geheugen – voor wat geautomatiseerd is, bijvoorbeeld fietsen, de techniek van autorijden, de techniek van een sport of van bespelen muziekinstrument.**
- **Impliciet geheugen – voor sfeer.**

EXPLICIET GEHEUGEN

- **Geheugen voor feiten.**
- ✓ **Schoolkennis, algemene feitenkennis.**
- ✓ **Autobiografisch geheugen: feiten uit eigen leven.**
- **Bij hersenschade blijft schoolkennis vaak langer intact!**
- **En zijn herinneringen tussen 8e en 15e jaar vaak opvallend goed.**

BIJ VERSTORINGEN:

- **Met begeleiding goed nagaan welke geheugenproblemen u precies heeft.**
- **Hulpmiddelen leren gebruiken: agenda, foto's, bepaalde woorden, briefjes.**
- **Kan moeilijk zijn om onder ogen te zien dat u bepaalde hulpmiddelen nodig heeft.**

GEHEUGEN VOOR AUTOMATISCHE HANDELINGEN

- **Ook wel procedureel geheugen genoemd.**
- **Geheugen voor ingesleten vaardigheden en gewoonten.**
- **Fietsen, zwemmen, de techniek van autorijden, techniek van sporten, techniek van bespelen van muziekinstrument**
- **Bij hersenletsel vaak intact!**

GEHEUGEN VOOR SFEER

- **Ook wel impliciet geheugen genoemd.**
- **Geheugen voor sfeer.**
- **Emotioneel etiket: de afdruk van de indruk**
- **Is erg sterke vorm van geheugen.**
- **Bij hersenschade blijft dit geheugen bestaan, of wordt zelfs sterker!**

SELECTIEF GEHEUGEN

- **Roept veel misverstanden en ergernissen op.**
- **“Dat onthoud je wel, hè!”**
- **Ieders geheugen is selectief.**
- **Geheugencapaciteit neemt af, alleen wat belangrijk is komt binnen.**

SAMENGEVAT (1):

- **Geheugen is ingewikkelde hersenfunctie**
- **Geheugen niet op één plaats, maar verspreid over de hersenen.**
- **Verschillende soorten geheugen: voor taal, voor beeld, voor sfeer, voor automatische handelingen.**
- **Indeling in tijd: korte en lange termijngeheugen.**

SAMENGEVAT (2):

- **Indeling in functie: expliciet geheugen (voor feiten), procedureel geheugen (voor geautomatiseerde handelingen), impliciet geheugen (voor sfeer).**
- **Geheugen voor automatische handelingen en voor sfeer blijven vaak goed.**
- **Geheugen voor sfeer kan zelfs sterker worden**
- **Selectief geheugen is logisch gevolg bij hersenschade.**